

АНАЛІЗ РИНКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

©2020 РАХМАН М. С., ПРУС Д. В.

УДК 339.33

JEL: L81

Рахман М. С., Прус Д. В. Аналіз ринку оптової торгівлі України

На сучасному етапі розвитку економіки України оптова торгівля відіграє важливу роль, оскільки забезпечує необхідну інтенсивність і прискорення процесу руху товарів у ринкових умовах. Саме оптова торгівля організовує та систематизує рух товарів каналами розподілу, а також сприяє якості виробництва та споживанню товарів, виконує функцію сполучної ланки між виробництвом та обігом товарів. Актуальність досліджень стану та тенденцій розвитку оптової торгівлі полягає в її значенні для економічної та посередницької діяльності України. Оптова торгівля – це той інструмент, який допомагає розвиватися всім галузям економіки. Завдання дослідження: аналіз ринку оптової торгівлі, її основних суб'єктів, стану та тенденцій; пошук слабких зон у сьогоdnішньому становищі оптової торгівлі та аналіз рівня їх критичності; визначення напрямів покращення оптової торгівлі в Україні. Розглянуто особливості та функції оптової торгівлі; проаналізовано роль оптової торгівлі; визначено основні показники діяльності, товарооборот продовольчих і непродовольчих товарів. Досліджено зміни обсягу товарообороту з 2005 р. по 2019 р. Розраховано прогнозні значення товарообороту на 2020 і 2021 рр., враховуючи покращення та погіршення основних факторів впливу. Охарактеризовано основні проблеми, які шкодять розвитку оптової торгівлі в Україні, а також наведено заходи та напрями щодо розвитку оптової торгівлі.

Ключові слова: оптова торгівля, класифікація, товарооборот, продовольчі та непродовольчі товари.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-154-160>

Рис.: 6. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Рахман Махбубур Сидикович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

Прус Данило Владиславович – студент, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: daniil2cap@i.ua

UDC 339.33

JEL: L81

Rakhman M. S., Prus D. V. Analyzing the Wholesale Market of Ukraine

At the present stage of development of Ukrainian economy wholesale trade plays an important role, because it provides the necessary intensity and acceleration of the process of movement of goods in market conditions. The wholesale trade as such organizes and systematizes the movement of goods by distribution channels, and also promotes the quality of production and consumption of goods, serves as a link between production and circulation of goods. The relevance of research of the status and tendencies in the development of wholesale trade lies in its significance for both the economic and the intermediary activities in Ukraine. Wholesale trade is the instrument that helps to develop all branches of the economy. Research objectives are: analysis of the wholesale market, its main subjects, status and trends; search for weak areas in today's situation of wholesale trade and analysis of the level of their criticality; defining directions of improvement of wholesale trade in Ukraine. Features and functions of wholesale trade are considered; role of wholesale trade is analyzed; the main indicators of the activity, turnover of food and non-food products are determined. Changes in the turnover volume from 2005 to 2019 are computed, the forecasted values of the turnover for the 2020 and 2021 are researched, taking into account the improvement and deterioration of main factors of influence. The main problems which are harmful to the development of wholesale trade in Ukraine are characterized, as well as measures and directions on development of wholesale trade are suggested.

Keywords: wholesale trade, classification, turnover, food and non-food products.

Fig.: 6. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Rakhman Mahbubur S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

Prus Danylo V. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: daniil2cap@i.ua

Оптова торгівля – це реалізація товару у великих обсягах. Зазвичай такі товари придбаються не для споживчого вживання, а для підприємства, щоб потім перепродати цей товар. Тобто в оптовій торгівлі продавцем стає виробник (постачальник), а покупцем – посередник, який потім реалізує цю продукцію з подальшою вигодою для себе. Отже, під оптовою торгівлею розуміють підгалузь торгівлі, яка здійснює товарообмін між виробниками та споживачами або роздрібною торгівлею.

З плином часу умови проведення оптової торгівлі змінюються у зв'язку з розвиненням інформаційних, технологічних, продовольчих галузей, тому важливим є відстеження основних характеристик, особливостей і функцій сучасної оптової торгівлі.

Аналізу ринку оптової торгівлі присвятили свої роботи такі вчені, як: Вайсман І., Глазьев С., Градова А., Голошубова Н., Данько Г., Гребнев А., Бланк І., Мазаракі І. та інші. Проте зазначені процеси потребують подальшого аналізу через динамічність їх розвитку та залежність від великої кількості факторів впливу.

Мета статті полягає у визначенні стану та тенденцій розвитку оптової торгівлі в Україні.

Завданнями статті є: дослідження ринку оптової торгівлі, її основних суб'єктів, стану та тенденцій; пошук слабких зон у сьогодишньому положенні оптової торгівлі та вирішення їх критичності; визначення напрямів покращення оптової торгівлі в Україні.

Видатний швейцарський бухгалтер І. Ф. Шер (1846–1924 рр.) стверджував, що до оптової організації змушені звертатися споживач і виробник, і саме ця організація є незалежною від обох сторін і доцільно встановлює зв'язок між виробником і споживачем. Для оптової торгівлі є характерним саме ці пояснення: *по-перше*, зміна власника товару (купівля-продаж), *по-друге*, зміна місця перебування товарів (транспортування), *по-третє*, накопичення запасів (складування).

Економічною сутністю оптової торгівлі є забезпечення руху товарів до сфери споживання від сфери виробництва та приведення обсягів і структури товарів у відповідність до потреб споживачів.

Якщо розглядати оптову торгівлю в організаційному плані, то Голошубова Н. О. [7] пропонує під оптовою торгівлею розуміти сукупність торговельно-гуртових, посередницьких організацій і підприємств, відмінних за масштабами обороту, організаційно-правовими формами та формою власності.

Відповідно до Господарського Кодексу України оптову торгівлю визначають як «сукупність підприємств, основним видом діяльності яких є оптово-торгівельна та посередницька діяльність та яка є важливим механізмом для налагодженої економіки країни, а саме – у здійсненні товарообміну між виробниками, виробничими споживачами і роздрібною торгівлею».

У сучасному світі оптова торгівля представляє собою органічну єдність багатоаспектних змістовних характеристик, вона є підгалуззю національної економіки, формою організації внутрішнього ринку і водночас активним учасником товарного обігу.

На 2019 р. в Україні було зареєстровано 213 713 підприємств, серед яких приблизно 70% займається оптовою торгівлею. 91,4% оптового товарообороту складають результати діяльності підприємств з обсягом торгівлі від 1,1 до 500,1 млн грн і більше [4]. Оптова торгівля впливає на регіональні та галузеві ринки, а також є одним із чинників структурних змін в економіці України.

Оптова торгівля – це гарний приклад прояву та узгодження ринкових інтересів споживачів та виробників, уособлюється продажем товарів і послуг з метою їх переробки або подальшого продажу. Оптова торгівля відіграє велику роль у забезпеченні товарного обміну, об'єднуючи території, встановлюючи доцільні господарські зв'язки між виробниками та покупцями.

Оптове торговельне підприємство – це підприємство, яке належить до галузі оптової торгівлі, в якому є економічні, організаційні та юридичні ознаки суб'єкта господарської діяльності, за свій рахунок та від свого імені виконує всі операції та спеціалізується на введенні оптового торгу [2].

Оптові підприємства розрізняють за: функціональним рівнем, організаційно-правовою формою, за товарною спеціалізацією, формою власності та незалежності, місцем і роллю в товаропросуванні тощо (рис. 1).

Для сфери товарообігу значну роль відіграє оптова торгівля, яка сприяє розвитку підприємств виробників та підприємств роздрібною торгівлі. Оптова торгівля організовує рух товарів каналами розподілу, а також забезпечує збалансованість і розвиток внутрішнього ринку завдяки накопиченню та переміщенню великого обсягу товарів.

Основна робота оптових підприємств полягає в опосередкуванні комерційних відносин між сферою товарного виробництва та сферою споживання. Оптові підприємства покликані забезпечувати виконання низки основних і допоміжних, комерційних і виробничих функцій. До функцій оптової торгівлі належать:

- ✦ взаємодія з різними учасниками торгівлі як на державному, так і на міжнародному рівні;
- ✦ відстеження тенденцій ринку;
- ✦ участь у формуванні нової продукції, розширенні асортименту, модернізації товару;
- ✦ прийняття можливих ризиків, пов'язаних із незатребуваністю продукції;
- ✦ організація належного зберігання великих партій товару;
- ✦ забезпечення доставки продукції посереднику (якщо інше не передбачено договором) [3].

Оптова торгівля за своєю економічною природою та здійснюваними функціями є однією зі сфер торговельної діяльності та виконує роль сполучної ланки між виробництвом та обігом товарів. Необхідність «примирення» протилежних інтересів і прагнень товаровиробників і роздрібною торгівлі ставить оптову торгівлю в розряд активного комерційного посередника. Вона сприяє найбільш повному використанню місцевих джерел сировини, розширенню товарного асортименту, раціоналізації форм і шляхів руху товару, прискоренню оборотності товарів. Розвиток оптової торгівлі відбувається в умовах існування численних міжгалузевих, регіональних і міжрегіональних відносин [5].

У 2019 р. оптовий товарооборот України склав 2322176,9 млн грн, що у 4,7 разу більше проти 2005 р. (492506,2 млн грн), порівняно з 2010 р. зростання становило 2,3 разу (993695,8 млн грн) (рис. 2). Оптовий товарооборот складається з продовольчих і непродовольчих товарів. У 2005 р. відсоток продовольчих і

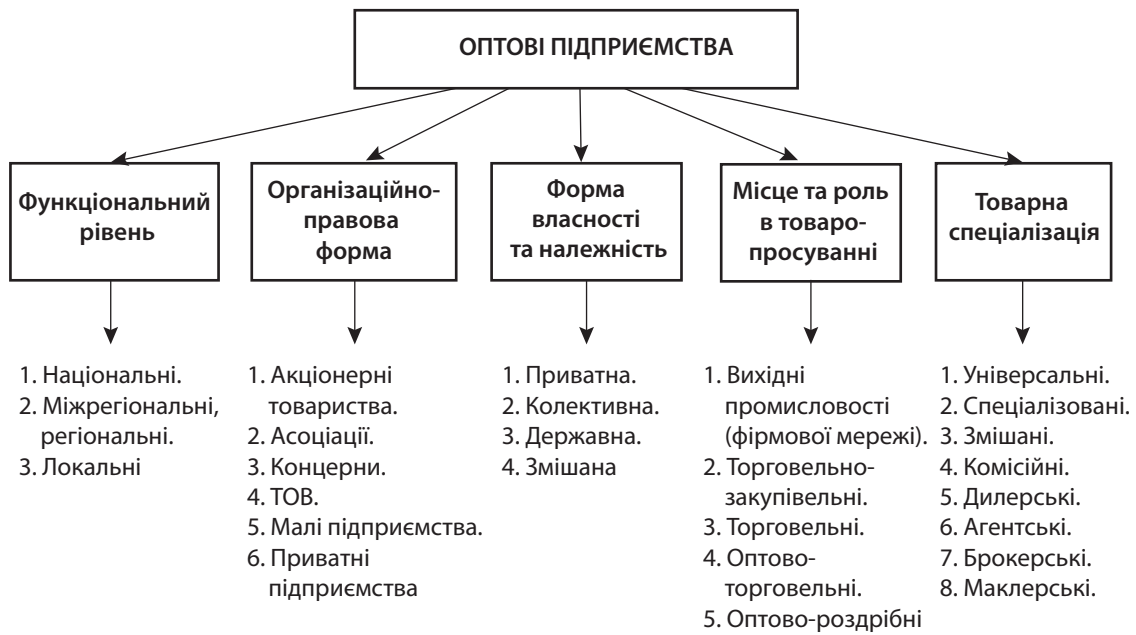

Рис. 1. Класифікація торговельних оптових підприємств

Джерело: складено за [2].

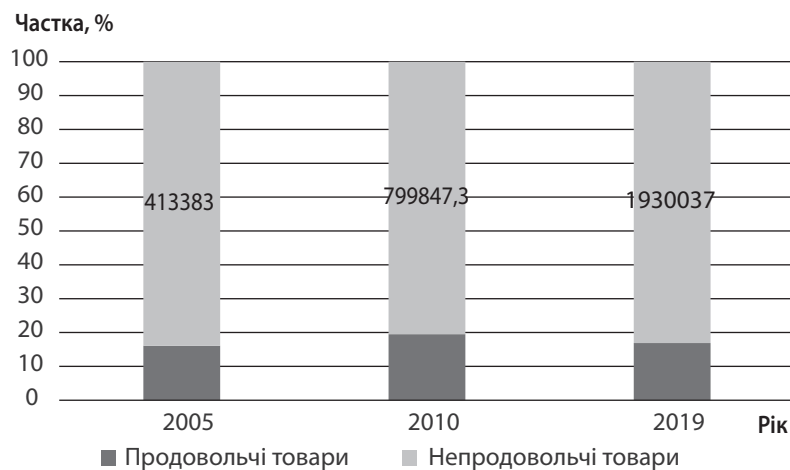

Рис. 2. Структура оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі у 2005 р., 2010 р. і 2019 р., млн грн

Джерело: складено за даними [4].

непродовольчих товарів складав 16,1% і 83,9% відповідно; у 2010 р. – 19,5% і 80,5% відповідно; у 2019 р. – 16,9% і 83,1% відповідно. У період 2005–2019 рр. відношення продовольчих і непродовольчих товарів було на одному рівні. Більшість оптових виробників намагаються займатися непродовольчими товарами, оскільки вони приносять більше прибутку, ніж продовольчі [6].

В обсязі оптового товарообороту найбільш вагомими були: торгівля паливом (18,6%), продуктами харчування, напоями, тютюновими виробами (15,3%) та товарами господарського призначення (12,3%) (рис. 3).

Останніми роками для України характерне прогресивне зростання продажу іноземних товарів (рис. 4). Це свідчить про необхідність модернізування

інструментів обмеження імпорту іноземних товарів, розширення банківського кредитування для вітчизняних виробників, які, своєю чергою, будуть приносити в країну нову продукцію; а також про необхідність розробки мотивації для розвитку оптової торгівлі вітчизняними виробниками.

Для того, щоб підвищити ефективність функціонування оптової торгівлі в Україні, треба вдосконалити та вибудувати більш дієве державне законодавство, яке зможе створювати умови для налагоджених взаємовідносин з незалежними суб'єктами господарювання. Об'єктами такого регулювання мають бути процеси, які протікають на споживчому ринку.

Стосовно європейських країн, то в них малий бізнес формує близько 60% грошових податків до бюджету. Якщо розглядати по цьому параметру Україну,

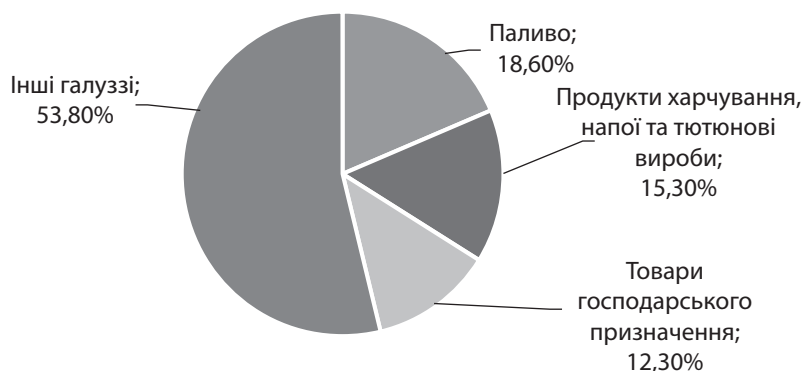

Рис. 3. Товарна структура оптової торгівлі, %

Джерело: складено за даними [4].

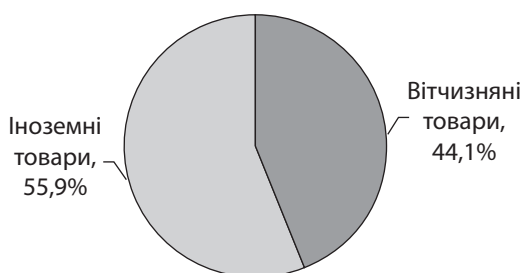

Рис. 4. Структура товарів українського ринку у 2019 р., %

Джерело: складено за даними [4].

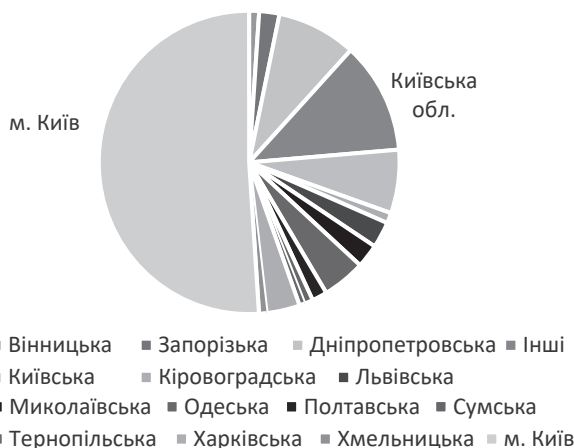

Рис. 5. Частка регіону по товарообороту відносно загальної кількості товарообороту країни

Джерело: складено за даними [4].

то в ній малі підприємства майже не беруть участі у формуванні дохідної частини в бюджеті країни та навіть регіону – внесок малого бізнесу в бюджет складає лише 0,18%.

Оптові підприємства на регіональному рівні завершують процес оптової реалізації товарів, тобто вони здійснюють закупівлю продукції та забезпечують товарами регіональні товарні ринки, роздрібні торговельні підприємства у сфері обслуговування. Столицю України можна вважати лідером і центром ділової активності в усіх сферах економічної діяльності. Після Києва йде Дніпропетровська область, яка займає друге місце по товарообороту – 8,5%, на третьому місці розташована Київська область – 6,8%, на четвертому – Одеська область (4,6%), Харківська область займає п'яте місце – 3,6% (табл. 1) [4].

Сумарний обсяг товарообороту Київської області та м. Києва складає 57% країни (рис. 5). Така зосередженість пояснюється особливістю розміщення продуктивних сил, розвитком фінансової платоспроможності в м. Київ та розвиненістю транспортної інфраструктури.

Провідне місце в товарообороті оптової торгівлі займають непродовольчі товари (88%), у товарній структурі яких переважна частина припадає на торгівлю енергетичними матеріалами та продуктами пере-

роблення нафти. Серед продовольчих товарів найбільший внесок у тютюнових виробів, алкогольних напоїв, олії, молочних продуктів, кондитерських виробів та шоколаду, м'яса та м'ясних виробів, кави, риби [7].

За даними Державного комітету статистики щодо обсягу товарообороту України протягом 2015–2019 рр. методом екстраполяції було розроблено прогнозну модель: прогнозні показники у 2020 р. – 2822597,7 млн грн, у 2021 р. – 3211924,6 млн грн (рис. 6).

Сфері оптової торгівлі в Україні притаманні недоліки, які стримують її розвиток. Проте, оскільки вона є основною в товарообороті країни [8], доцільним є вироблення заходів та напрямів її вдосконалення (табл. 2).

ВИСНОВКИ

Аналіз оптової торгівлі показав стрімке зростання обсягів товарообороту. У цілому торговельна галузь України має позитивну динаміку розвитку, проте звертає на себе увагу значне зменшення кількості вітчизняних підприємств на ринку, де переважають малі підприємства, які ще намагаються зайняти свою нішу. Збільшення обсягів роздрібного й

Обсяги оптового товарообороту продовольчих і непродовольчих товарів по регіонах у 2019 р.

Назва регіону/області	Оптовий товарооборот		Продовольчі товари		Непродовольчі товари	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Вінницька	24885	1,1	3106	0,8	21779	1,1
Волинська	43603	1,9	8994	2,3	34609	1,8
Дніпропетровська	198109	8,5	18848	4,8	179261	9,3
Донецька	61815	2,7	6116	1,6	55698	2,9
Житомирська	20869	0,9	2781	0,7	18088	0,9
Закарпатська	7990	0,3	2523	0,6	5467	0,3
Запорізька	50512	2,2	7507	1,9	43005	2,2
Івано-Франківська	37568	1,6	5576	1,4	31991	1,7
Київська	157062	6,8	44586	11,4	112476	5,8
Кіровоградська	25857	1,1	3912	1,0	21945	1,1
Луганська	5689	0,2	1601	0,4	4087	0,2
Львівська	64574	2,8	18597	4,7	45977	2,4
Миколаївська	58397	2,5	3026	0,8	55370	2,9
Одеська	107057	4,6	48848	12,5	58209	3,0
Полтавська	37817	1,6	5644	1,4	32172	1,7
Рівненська	12202	0,5	3914	1,0	8288	0,4
Сумська	21853	0,9	5042	1,3	16811	0,9
Тернопільська	12937	0,6	2076	0,5	10861	0,6
Харківська	83122	3,6	12158	3,1	70963	3,7
Херсонська	12611	0,5	2954	0,8	9656	0,5
Хмельницька	18556	0,8	2525	0,6	16031	0,8
Черкаська	45182	1,9	4256	1,1	40925	2,1
Чернівецька	8459	0,4	3826	1,0	4633	0,2
Чернігівська	19902	0,9	1722	0,4	18180	1,0
м. Київ	1185536	51,1	171993	43,9	1013543	52,5
Разом	2322164	100	392131	100	1930025	100

Джерело: складено за даними [4].

оптового товарообігу дає додаткову можливість для розвитку економіки країни в цілому. Окрім того, у кризових умовах продукція вітчизняних виробників користується великим попитом порівняно з іноземними товаровиробниками. І хоча кризові ситуації в країні – це негативні явища, для українських підприємств – це шанс укріпити свої позиції на ринку та підвищити конкурентоспроможність. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В. В. Система регулювання внутрішньої торгівлі України : монографія. Київ, 2012. 420 с.
2. Поняття оптового торговельного підприємства // У кн.: В. В. Апопій, І. П. Міщук, В. М. Ребицький, С. І. Рудницький, Ю. М. Хом'як. Організація торгівлі. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 632 с. URL: https://pidruchniki.com/19421117/marketing/vidi_optovih_pidpriyemstv_klasifikatsiya
3. Оптова торгівля та її особливості // FRACTUS. 25.11.2019 р. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/chim-vidriznyaietsya-optova-torgivlya-vid-rozdribnoi/>
4. Оптова торгівля / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Кудрявцев М. А. Организационно-экономический механизм повышения эффективности оптовой торговли продовольственными товарами в условиях конкурентного рынка : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. М., 2002. 177 с.
6. Кошельок Г. В. Сучасний стан та перспективи розвитку оптової торгівлі. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 80–85. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/17.pdf
7. Голошубова Н. О. Структурна перебудова торгівлі споживчими товарами в Україні. *Товари і ринки*. 2013. № 1. С. 16–28.
8. Кузькіна Т. В., Тимофєєв І. К. Сучасний стан та перспективи розвитку українського оптового ринку. *Бізнесінформ*.

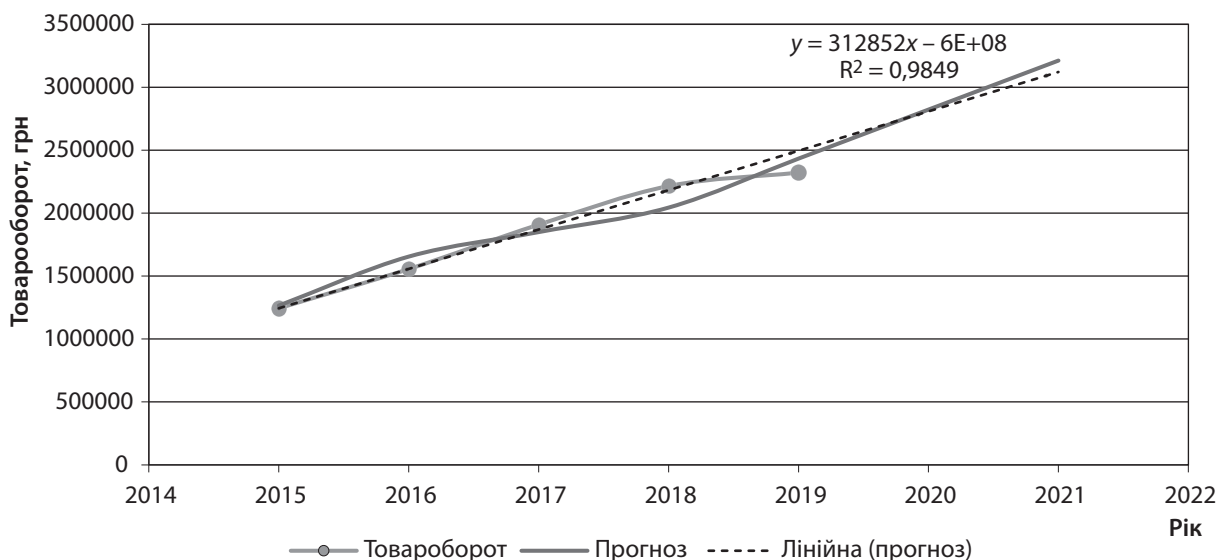

Рис. 6. Графік оптового товарообороту в Україні та прогнозу на 2020–2021 рр. методом екстраполяції, млн грн
 Джерело: розроблено за [4].

Таблиця 2

Заходи та напрями вдосконалення розвитку оптової торгівлі в Україні

Напрями	Заходи вдосконалення
Економічні	<ol style="list-style-type: none"> Для найбільш конкурентоспроможного виду оптової торгівлі в Україні необхідно створити рівноправні умови, які допоможуть перемогти конкурентів на ринку. Якщо нові оптові підприємства зможуть адаптуватися до всіх умов на ринку, тоді в Україні почнеться справжня «боротьба» за споживачів, що приведе до розвинутого ринку оптової торгівлі. Ефективність роботи залежить від вивчення кон'юнктури ринку та від активного просування товарів від виробників до споживачів. Це може бути досягнуто, перш за все, за рахунок вивчення кон'юнктури продовольчого ринку, обсягу та структури платоспроможного попиту
Технології та склади	<ol style="list-style-type: none"> Налагодження позицій зі складами в Україні приведе до стрімкого підвищення інтересу з боку потенційних українських виробників. Упровадження такого поняття, як «мобілізований склад» – буде величезним успіхом для оптового ринку України. Завдяки йому товар буде швидше надходити до споживачів, а підприємства зможуть економити кошти на орендах складів. Упровадження нових технологічних і модернізованих транспортних засобів
Іноземні виробники	Поява іноземних виробників на українському ринку негативно позначилася на українських виробниках, які не змогли витримати конкуренцію з іноземними товарами, які набагато якісніші за вітчизняні товари та мають кращу споживачьку репутацію. Необхідно зменшити іноземну поставку товарів, водночас покращити якість вітчизняних, і тоді українські виробники знову опиняться на ринку
Моніторинг ринку	Для організації моніторингу кон'юнктури продовольчого ринку необхідна наявність досить повної, об'єктивної та точної інформації, що характеризує кон'юнктуру ринків конкретних товарів

нес-навігатор. 2016. № 2. С. 38–43. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2016/39_2016/07.pdf

REFERENCES

Апопій, V. V. *Systema rehulivannia vnutrishnyoi torhivli Ukrainy* [Internal Trade Regulation System of Ukraine]. Kyiv, 2012.
 Holoshubova, N. O. "Strukturna perebudova torhivli spozhychymy tovaramy v Ukraini" [The Restructuring of Consumer Goods Trade in Ukraine]. *Tovary i rynky*, no. 1 (2013): 16-28.

Koshelyok, H. V. "Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku optovoi torhivli" [The Present State and Prospects of Development of Wholesale Trade in Ukraine]. *Intelekt XXI*. 2018. http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/17.pdf
 Kudryavtsev, M. A. "Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm povysheniya effektivnosti optovoy torgovli prodovolstvennyimi tovarami v usloviyakh konkurentnogo rynku" [Organizational and Economic Mechanism for Increasing the Efficiency of Wholesale Trade in Food Products in a Competitive Market]: *dis. ... kand.. ekon. nauk* : 08.00.05, 2002.

Kuzkina, T. V., and Timofeiev, I. K. "Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku ukrainskoho optovoho rynku" [Current State and Prospects of Development of the Ukrainian Wholesale Market]. *Biznes-navihator*. 2016. http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2016/39_2016/07.pdf

"Optova torhivlia" [Wholesale]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Optova torhivlia ta yii osoblyvosti" [Wholesale Trade and its Features]. *FRACTUS*. November 25, 2019. <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/chim-vidriznyiatsya-optova-torgivlya-vid-rozdribnoi/>

"Poniattia optovoho torhovelnoho pidpriemstva" [The Concept of Wholesale Trade Enterprise]. *Orhanizatsiia torhivli*. 2017. https://pidruchniki.com/19421117/marketing/vidi_optovih_pidpriemstv_klasifikatsiya

УДК 336.13
JEL: H55

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

©2020 БУЛИГІНА А. В., ЗАГОРСЬКА Д. М.

УДК 336.13
JEL: H55

Булигіна А. В., Загорська Д. М. Пенсійний фонд України та вдосконалення пенсійного забезпечення

Початок реформування системи пенсійного забезпечення в Україні розпочато понад 15 років тому, але наразі існує безліч питань і проблем, пов'язаних з удосконаленням української системи пенсійного забезпечення. Мета статті полягає в дослідженні питань, пов'язаних з проблемами та шляхами вдосконалення системи пенсійного забезпечення в Україні. Розглянуто сучасний стан українського пенсійного забезпечення. Визначено переваги та недоліки солідарної системи. Обґрунтовано неефективність використання тільки першого рівня пенсійної системи. Акцентовано увагу на сучасній системі пенсійного забезпечення для виявлення ряду проблем: збільшення пенсійного віку; дефіцитність бюджетних коштів; складна демографічна ситуація, яка відображається в диспропорції між працюючим населенням і пенсіонерами; «мінізація» виплат працівникам та інші. Визначено негативні наслідки української тенденції – старіння населення. Проаналізовано основні економічні показники пенсійної системи, такі як рівень пенсійних виплат, розмір заробітної плати, коефіцієнт заміщення цих показників та інші. Проаналізовано статистичні дані та окреслено динаміку економічних показників, що характеризують стан української пенсійної системи протягом 2017–2019 рр. Розглянуто статистичні дані щодо надходжень та видатків Пенсійного фонду України. Виявлено головні проблеми української пенсійної системи. Обґрунтовано необхідність та доцільність розвитку накопичувальної пенсійної системи та системи пенсійного недержавного забезпечення. Визначено шляхи вдосконалення пенсійного забезпечення України.

Ключові слова: Пенсійний фонд України, пенсійне забезпечення, пенсійна система, система пенсійного страхування, пенсія, пенсійна реформа, соціальне страхування.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-160-165>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Булигіна Анастасія Володимирівна – магістрант, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)
E-mail: n1909199770@gmail.com

Загорська Дар'я Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: zagorska.darya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5905-5837>

UDC 336.13
JEL: H55

Bulygina A. V., Zagorska D. M. The Pension Fund of Ukraine and Improvement of Pension Provision

Beginning of reforming the system of pension provision in Ukraine started over 15 years ago, but now there are many questions and problems related to the improvement of the Ukrainian system of pension provision. The article is aimed at studying the issues related to the problems and ways of improving the system of pension provision in Ukraine. The current status of Ukrainian pension provision is examined. Advantages and disadvantages of the solidarity system are determined. The inefficiency of using the first pillar of the pension system only is substantiated. Attention is emphasized on the modern system of pension provision to identify a number of problems: increasing the retirement age; deficit of budget funds; complex demographic situation that is reflected in the imbalance between the working population and pensioners; shadow payments to employees etc. Negative consequences of the Ukrainian tendency of aging of the population are defined. The main economic indicators of pension system, such as level of pension payments, wages, coefficient of substitution of these indicators etc. are analyzed. Statistics are analyzed and the dynamics of economic indicators characterizing the status of the Ukrainian pension system during 2017–2019 are outlined. Statistical data on revenues and expenditures of the pension fund of Ukraine is considered. The main problems of Ukrainian pension provision are identified. The necessity and feasibility of development of the accumulation pension system and the system of non-State pension provision are substantiated. The ways to improve pension provision in Ukraine are determined.

Keywords: pension fund of Ukraine, pension provision, pension system, pension insurance system, pension, pension reform, social insurance.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Bulygina Anastasiia V. – Graduate Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)
E-mail: n1909199770@gmail.com

Zagorska Daria M. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: zagorska.darya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5905-5837>